

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Vrili de Duminică pe an

— 4 coroaie.

Pentru România și

străinătate pe an:

40 franci.

Manuscrise nu se napoiată

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. n. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

D U Ș.

Discursul rostit de primul-ministru austriac Dr. Körber, la deschiderea Reichsrathului, este senzația zilei.

Momentele principale ale discursului sunt: chestiunea pactului economic cu Ungaria și convenția comercială cu Germania.

Atitudinea energică și hotărâtă, pe care a marcat-o primul-ministru în discursul său, nu va lipsi de a avea efect și asupra cercurilor conducătoare din Berlin; căci este destul de clar exprimată ideea, că pe baza proiectului de tarif german Austria nu poate să încheie tractat comercial; ceea-ce nu va lipsi de a contribui la slăbirea intimității relațiilor politice dintre cele două mari puteri din centrul Europei.

Ce va răspunde Germania la acest deschis și clar avis, ce atitudine va lua, — ne va arăta viitorul.

Dar pe șovinisti declarațiunile lui Körber, în privința pactului economic cu Ungaria, i-au scos din sărite.

Involala cu Ungaria — a zis Körber — trebuie să fie pusă pe o basă solidă, neexpusă fluctuațiilor. Trebuie să se pună capăt stărilor nebuloase de mai înainte. Dar pentru aceasta, se pretinde absolută loialitate din amândouă părțile. Ungaria mai bine se poate desvolta în alianță economică cu Austria, decât având independență economică, formând teritoriu vamal deosebit; și prin aceasta se potentează totodată forța monarhiei.

Presa maghiară s'a resvrătit la auzul acestor declarațiuni; și pe când și „Alkotmány” provoacă Ungaria să stea la pândă, ca nu cumva interesele sale, sub titlul falacios de

intese ale monarhiei, să cadă pradă intereselor Austriei, — „Egyetértés” vede în declarațiunile primului ministru austriac ultimului, care duce la războiul economic sau la capitularea Ungariei, învinuind totodată pe Apponyi, că el a dat lui Körber „formula” pe care își bazează primul-ministru austriac exposeul — în chestia pactului — căci a spus în discursul său dela Jászberény, că progresul economic al Ungariei este mai bine asigurat în legăturile Austriei.

Dar dacă acesta este tenorul ziarelor opoziționiste, nu mai puțină amărăciune, revoltă tradează ziarul apropiat de însuși Apponyi, „Budapesti Hírlap”.

Etată expresia măhnirei lui:

Ne face imputarea că am eludat vechiul pact, într'un mod păgubitor pentru interesele Austriei. E o aluzie aceasta, la tarifele noastre de căi ferate, la avantajile ce statul oferă industriei maghiare și la favorurile de transport. Declară că e gata să facă cu noi un astfel de pact, care va face imposibilă protejirea industriei maghiare și va asigura terenul de consumațiune pentru industria austriacă. Dar nu numai aceasta vrea s'o sîcă, ci mai ales accentuează, că convenția vamală va fi așezată pe astfel de baze, ca „să nu fie expusă fluctuațiilor constante”.

Ce însemnează aceasta? Să ne amintim numai de clausula de Ischl. Acolo era spus că uniunea vamală va dura până atunci, până-când o nouă lege nu o va scoate din vigoare, ear' nu din 10 în 10 ani, ca dela 1867 până acum și după-cum se prevede în legea Széll, până la sfârșitul anului 1907. Asupra fixării stabilității uniunii vamale a căsat Bánffy.

După el a căzut și guvernul Thun, al cărui ministru, răposatul Kaizl, zise: „Clausula stabilității a fost mai bună pentru Austria de cât formula Széll; acest caracter provizor al pactului va fi din amândouă

părțile o mare piedecă pentru convențiile comerciale și la încheierea uniunii vamale”. Ear' Baernreiter, fostul ministru de comerț, a prezentat o propunere în Reichsrath, la 7 Ianuarie a. c. care sună: „Parlamentul să declare, că de astădată înlătură dela ordinea zilei discuția asupra ordinațiilor relative la inactivarea pactului — cu alte cuvinte, nu discută proiectul pactului — dar în același timp avizează guvernului, ca fără întârziere să înceapă tractările cu guvernul ungar, atât asupra conținutului cât și a duratei, pentru stabilirea bazei comune atât în vederea pactului cât și a convențiilor, ce vor avea să se încheie cu străinătatea.”

Ce deosebire este între propunerea lui Baernreiter și vorbirea lui Körber? Nimic. Amândoi leagă tirguelile cu străinătatea de convenția vamală ce este a se refăcu cu Ungaria; și înlăturând convențiunile înscrise de noi în lege, vor un nou pact, care și ca conținut și ca durată să fie altul, adecă după-cum s'a exprimat Baernreiter: să se încheie „un pact bun și stabil”. Și Körber tace asupra întrebării, dacă are să se prezente Reichsrathului spre aprobare proiectele de pact; pretinde însă modificări în legile primite de noi și cere „stabilitatea” acelor. Suntem curioși ce va răspunde guvernul și parlamentul nostru la aceste?

Din acest jalnic requisitor ce face ziarul guvernamental guvernului austriac, se vede cât de aspru a fost dușul ce s'a administrat grandomanilor șovinisti, cari sub durata algerilor făceau pe împărțit în aderenți ai uniunii vamale și ai teritoriului vamal deosebit, în sinul partidului dela guvern, dând a se înțelege că dela parlamentul lor depinde ca Ungaria să mențină pactul sau să se despartă economiceste de Austria.

Discursul lui Körber însă, ca un duș rece l-a deșteptat pe toți din fierbințeala „patriotică”, făcându-l să

înțeleagă, că nu din Budapesta se diriguește monarhia și că adevăr a spus Lueger, când a zis că Austria e astăzi destul de tare pentru a pune la regulă pe Maghiari. Lucrul care se înțelege mai ales acum, din energicul discurs al primului-ministru austriac, Dr. Körber.

„Ce va răspunde guvernul și parlamentul (unguresc) la aceasta”?... Deocamdata numai canalul de respirație al celui dintâi, în numărul din urmă, la loc de frunte spumegă contra Austriei, — dar soluție favorabilă pentru aspirațiile șoviniste nu propune.

Va contribui această stare de lucruri la desmetecirea grandomanilor ori îi va face să se înfunde mai rău ori să facă răsămire chiar, rămâne o chestie a cărei rezolvare ne va da-o apropiatul viitor.

Congres în contra d'elului. Sămbătă s'a deschis la Lipsca congresul contra d'elului. Vorbirea de deschidere a rostit-o principele Löwenstein, după care avocatul Böving a arătat că mai ales oficerii sunt cauza d'elurilor multe. Dacă domniitorii ar vrea însă, nu numai un cuvânt i-ar costa și ar pune stăvilă acestei manii barbare. Anthony, primarul din Fulda, a propus apoi a se cere revizuirea codicelui penal în sens de a se apăra mai bine onoarea familiei și cât pentru d'eluri, contravenienții să nu fie considerați contra, ci peleps și aspru, ca ori-care criminal. Rustz, avocat a propus jurii de onoare cari să fie recunoscute de stat și cari să fie un for apertoriu de al doilea grad. El a protestat de asemenea că congresul acesta ar avea caracter ultranontan. Congresul a ales apoi un comitat care să aranjeze, în cercuri cât mai largi, o propagandă în contra d'elului, căutând să câștige îndeosebi pe birbași sus puși în societate.

DELA FĂGET.

— Impresii. —

II.

Ședința comitatului. La o masă lungă, asediată de cărți, acte și scrisori, comitetul reuniunii era adunat, conferia și debătea. Când am intrat eu, totul era așa de străin de șgomotul de hotel. E așa de greu să tac, să fi atent, să privești mulcom, când vin dintr'un cerc șgomotos de strigăte, vorbe fără fond, fum de tutun și zângănit de pahare și sticle.

Interiorul salei n'avea pentru mine nici o importanță. Liniștea, demnitatea și interesul ce-l cetiam de pe fie care față mă atrăgea mai mult.

În fruntea mesei ședea dl Lința, vice-presedintele și president adhoc. Calm, serios, plin de interesare și pacient urmărește discuția, și notează. La dreapta, — o știe fiecare învățător, — trolenit între ghiozdane de acte, cărți și hârtii, cu aerul permanent de secretar general se vede dl Ioan Marcu, un tip de violciune și continuă preocupare în același timp, care vorbește, referență, combate, capacitează, se inferbântă, se moderează, motivează cu gesturi de mână, față și priviri, până în fine se vede deasupra învățător. Bucuria apoi îi radiază față. La

stînga se vede o față sfințită, simpatică: e dl Dr. Petru Ionescu. D-sa e un dascăl în reverență, ceea-ce impune. Ce impunea mai mult nu știu. Eu privindu-l mă gândeam, să ferească Domnul pe om numai de critici și combateri când l'are pe d-sa de adversar; de acela un simplu și ordinar muritor, sau magnificență și ilustrate adhoc, poziția pentru d-sa nu împoartă.

Lângă notarul prim și secretar general apare o figură simpatică indeseată și bine rotunzită. E soț de arme și principii. Un bărbat activ cu intențiuni bune, tendințe de înaintare și perfecționare, și muncit vecinic de dureroasa convingere că lumea nu-l știe, nu voește să-l aprecieze după nediscutabilele-i merite. Apoi zău îngrățat mare lumea, păcat că și dînsul e din lume. De astă-dată are misiunea „grea și responsabilă” a raporta asupra abcedarului intrat spre aprobare și primire ca și carte pentru primele elemente de instrucție, — ear dealtcum împrăștiie lumină bine-făcătoare în o școală din Lugoj. Eu îl asigur de patentele mele simpatii.

Ca să nu scurt, mai menționez încă numai o singură personalitate căreia în puterea impresiei covârșitoare ce mi-a făcut-o, dătores o colegială menționare și distingere. Ca prezentare e impunător, ea voce un bas grav ce te pătrunde și înflorează, ca dispoziție un om de lume, ca om de senti-

mente adorabil ear ca om de vederi și principii e neîmpăcat adverar al colegului cu referarea asupra abcedarului. Când acesta deschide gura să vorbească, — nu se caște căci n'are datină nici talent pentru aceasta, — basul nostru, — care e ceva cam alterat de praful școlii după afirmația d-sale, deși lumea dă din cap cu neîncredere, — exprimă rugarea: „numai frate să nu ne trateze.” Fața-i ia o expresie de îngrijire și de teamă ca în față unui pericol, deși adversarul e inofensiv. E drept că referenul dealtcum simpatic, face de multe ori niște excursiuni din punct de vedere psihic cam neigienice, ear nervi sunt puși la probă de rezistență.

Să ne îndreptăm privirea mai aproape de dl preside. Dl secretar general cetește raportul general al comitetului de peste an. Vocea bine modulată, ceva cam accelerată sună plăcut, raportul e interesant deși ascult bucuros. — Privindu-l mai lung, — nu raportul ci pe dl secretar, — alunec de pe panta atențiunii pe cea a reflecțiilor tăcute și numai câte un cuvânt de intermezzo al cutărui membru din comitet își restabilește atențiunea.

Se face amintire despre activitatea despărțimentelor. Unele din ele sunt laudate pentru zel, și serioasă activitate, celelalte cari au lucrat mai puțin li-se face elogii meritate. Urmează în raport stare financiară.

Oare se zice și despre asta ceva? Apoi de dacă numai e ceva de zis. Cum să nu! Iau ascultăți: membrii se îmulțesc ear restanțele har domnului se îngrășă și prosperează. Apoi ce mai vrei alte îmbunătățiri. Suntem o reuniune intelectuală unde banul e lucu, joacă numai o rolă secundară. E destulă însuflețire și bunăvoință ca decorativ al vieții reuniunii. Se face meritată amintire despre iubiul de 25 de ani de muncă învățătorească a simpaticului president. Apoi vezi asta ne mai place, ceialaltă încă arătau aceeași plăcere ca mine. Bucuria ne încălzea față ear simpatia a luat dimensiuni ce se exprimă prin îmbrățișări. Nu-i vorbă stilitisarea mâinilor încă a făcut mult, căci secretarul reuniunii noastre, e meșter în d'al de astea.

Un pic de reflecție se impune. Așa de mult se accentuiază că misiune mai sublimă și grea — eu zic mai mult grea decât sublimă, — ca cea învățătorească pe globul asta de lut zina la amiază n'ai găsi. — Și dacă 25 ai muncit și nu te-ai urit apoi zău asta e lucru sublim, o răbdare de martir și o inimă de aur și trebuie ca să poți ajunge aceasta, presupunând că miseriile (ce puțină sublimitate) năcazurile și șicanele nu și-au consumat puterea de viață. — Se chităm recunoștință călduroasă, rol din același jug, aceasta cred că e mai s'urpă mângăere. Dorița atător inimii o exprimă

Maghiarisarea numelor.

(R). Nu noi o spunem, ci ei, *soviniștii*, o mărturisesc: *mişcarea pentru maghiarisarea numelor a dat greș.*

Astfel, până ce în prima jumătate a anului curent au cerut maghiarisarea numelor 1156 persoane, în trecut trei ani, la aceeași epocă, cererile au fost mult mai mari.

Eată anume raportul:

1898	2762
1898	1888
1900	1280

Va să zică din an în an tot mai puțin.

Si mai mult ieșe în evidență zădărniciile acestei mișcări dacă vom lua în considerație unde și cine își maghiarizează numele.

Sa dăm cuvântul, în privința aceasta, statisticii oficiale, care constată:

„Maghiarisarea numelor are aderenți în toate părțile țării, cel mai mult însă totuși în capitală. Astfel în prima jumătate a anului c. din 1157 maghiarisări de nume 390, va să zică 33,75% revin capitalei.

„După raportul ministrului de interne — constată „Budapești Hirlap“ (n. nr. 272) dintre cei maghiarisati în prima jumătate a anului au fost:

catolici	341
gr. cat.	14
gr. orient.	6
evangh.	68
reformati	20
israeliti	707

Aproape două treimi dintre cei cari își maghiarizează numele sunt deci *Ovrei*, cel mai mult din Budapesta.

Privind acum *ocuparea* celor maghiarizați, vedem că partea cea mai mare sunt slujbași: la căile ferate, la comune și comitate, ear cât despre vârsta lor, 442, mai bine de cât a treia parte, au fost *minorii*!

Părinți ajuși să li-se pună sulița în coastă, — eată cine își maghiarizează numele. *Silă* deci și *inocența* — căci ce știu să judece *minorii*! — eată motorul principal al maghiarisării!

prin cuvintele: „Doamne fme-l în sênătate și dă-i răbdare!”

Se comunică cu voce de secretar: dl S. Antonescu mecenatele Reuniunii trimite o adresă de salutare adunării generale și regretul de a nu putea participa în persoană. Așigură însă că inima e în mijlocul nostru, și cere binecuvântarea cerului asupra lucrărilor adunării. Adresa a fost primită cu respectul datorit, și a aflat echou cald în inimile membrilor din comitet, care decide să se citească această adresă în planul adunării generale. Un lucru de matură înțelepciune și politică.

Se debate asupra petițiilor de ajutor bănesc. E cea mai delicată chestiune în șirul dezbaterilor și bunul simț precum și simțul de respect colegial lui permite a comunica numai că una s'a luat în parte ear alta unacim în considerare. A trebuit să se consulteze statutele ca să nu se trezească susceptibilități și să se stabilească un caz fust de precedentă. — Se debate în șirul obiectelor asupra disertațiilor intrate și se decide a se cei două: una în sed. primă a adun. generale scrisă de dl *Albu* invățătorul din Recita rom. al cu basul fenomenal, cealaltă în a doua.

Se stabilește preliminarul pe anul de școală viitor. Aici se face un pic de discuzii asupra vorbii de ban. — Așa a bine,

Va să zică *imoralitatea*.

Este fatal deci ca maghiarisarea numelor să seadă din an în an. Un lucru imoral nu poate să dăinuiească mult.

Că chiar cei mai frunțași Ungari nu iau de altfel în serios maghiarisarea numelor, rezultă că ei înșiși trăiesc păstrându-și numele *strein*. Ori nu l cheamă pe ministrul de justiție *Plösz*, pe cel de culte *Wlassics*, pe primul redactor al lui „Pester Lloyd“ *Falk*, și așa mai departe?

Dacă este moral și frumos să-și schimbe cine-va numele, de ce nu și-l schimbă și aceșii domni?!

Că nimeni nu mai ia în serios mișcarea aceasta, s'ar putea judeca numai dacă s'ar face comparație între numărul celor rămași cu numele lor original și între cei cari s'au lăpădat de el. Din cetățenii cu nume nemaghiar, în șirul lung de ani al urgiei șoviniste, nici 10% nu și-au schimbat numele.

De ce mai forțează deci regimul o mișcare care n'are nici un Dumnezeu?!

Mare faliment.

— 4 milioane — duse — Mare consternație între „patrioți“. — Arestări. —

Cercurile financiare și întreaga opinie publică din țeară sunt penibil surprinse și alarmate de marele faliment dela *Sopron*, unde banca numită „Építő és Földhitel“ a dat faliment fraudulos. Perderile constatate până acum se urocă la 4 milioane coroane. Intre cei pătubiți sunt baronul Révay, conții Széchenyi Kálmán și Manó, prințul Hohenlohe, casa orfanală, primăria și o mulțime de particulari, industriași, comerciali și bănci mai mici.

Numitul institut s'a fondat în 1872 cu un capital de 480 000 coroane. S'a constatat că *furtisagurile* urmează deja dela 1882. D'atunci directorul juca la burză și perderile le ascundea falsificând.

Au și fost arestați atât comptabilul *Erohászka* cât și casierul *Vrbozsky*, ear' asupra averii membrilor din

să chibzuim bine, cel puțin atâta căci taxele și așa rămân restante. — De ce s'ar fi strânge atâta puzderie de bani, pentru ca să aluneceăm în curentul egoist și materialist, când noi trebuie să fim nelutruș veghietori conștienți ai idealismului. Reflecția asta exprimă o vedere generală, și eu o fixez numai ca simp'u reporter.

Un invățător anu și că nu poate lua parte la adunare pentru că com. bisericască nu-l dchidează pașal, caz trist, cu atât mai mult că nu e izolat. — Lucrezi nouă luni în școală te lu și cu necazurile vieții timp de douăsprezece luni într'un amar de an și nici măcar trei zile se n'ai parte de o atmosferă mai senină? Intr'adevăr sublim, nelutruș de sublim.

Valorosul membru d'n corpul didactic legoian, cel încărcat cu demnitatea de a raporta asupra abedarului își încheie tacticos straiul — noi îi zicem căput — în toșt nasturii, tușește una cu demnitate și frunză rește prin niște coale, era raportul. Basul nostru și încețește fruntea și face propunerea să trecem peste introducere, — făcea numai patru fol, format mare. — Ceialalt membri aprobă. Apoi zău, fain lucru a fi raportor numa să ai auditor ales pe sprânceană, ear nu de acela care n'are nici o considerație și noțiuni superficiale de paceiență. Un rezonament împărțit și de mine,

direcțiune s'a ordonat secestru. În direcție sunt *Gebhardt*, primarul orașului, *Keretschy*, consilier comunal, fabricanții *Znittel*, *Friedrich* și *Mechle*, cei mai bogați oameni din oraș. Directorul escroc *Schladerer* a fugit.

O panică grozavă domnește în oraș și de falimentul acesta se resimte și bursa din Pesta.

Balotajii.

Sambătă a fost balotajul în O. B. c. e. Au luptat între densesii guvernamentali *Grünbaum Pál* și *Radvanovits György*.

Acesta din urmă a intrunit 1135 voturi față de 877 ale lui *Grünbaum*.

DIN ROMÂNIA.

Intrunire.

Dumiacă partidul conservator, va ține o intrunire în casele dlui *Olăne* cu din str. *Corăbiei*, nu la dl *Filipescu*, cum din eroare s'a anunțat.

Intrunirea va fi scara la orele 8 și jumătate și pe lângă membri marcanți ai acestei grupări ca, *Maioreșu*, *Filipescu*, *De Lavrancea*, *P. Misir* etc. vor lua parte și delegații din provincie precum și un mare număr de partizani din orașul *Focșani*.

La această intrunire se va proclama și fi d-lui *Carp*. Căci, va spune dl *Filipescu*, care va lua cel d'intăi cuvântul, această grupare reprezintă adevăratul partid conservator, ear cealaltă, *Cantacuzino-Tache Ionescu*, este disidența.

Ca sprigin în argumentarea sa, dl *Filipescu* va reaminti cele petrecute în ziua de 12 Februarie, atunci când s'a pus la vot chestia de încredere de guvernul *Carp* și când această grupare a obținut 73 voturi cari era pur conservatoare, pe când cealaltă n'a avut de cât 74 voturi în cari întrau pe lângă partizanii dlui *Cantacuzino* și voturile exprimate de membrii partidului liberal, d-eci, majoritatea fiind de partea acestei grupări, aceasta reprezintă adevăratul partid conservator al cărui șef este dl *Carp*.

După dl *Filipescu* vor mai vorbi dl *Maioreșu*, *De Lavrancea* și *Carp* tot în sensul de mai sus („Apă. Națională“).

La întimpinarea d-lui Bartha F.

Scurt și precis, dl *Bartha*! În corespondența mea din Nrul 178 ai aflat „minciuni încalificabile“, — și dacă de, n'ai ști spune *D ta adevărul*, pre cum și aceea: *câte iole sau cuvinte ști românește pentru ca să înțelegi graiul și gândul poporului, pe care-l reprezentezi băndu-te pe piept?*

Ei, dar eu mai adaug: în pieptul unui deputat ales de români, trebuie să palpate o inimă caldă pentru interesele acestuia. Și apoi, dacă și „rătăcios“ mă aști, în veștii mai bun *D-ta* a ne lămuri, în numele adevărului invocat de *D-ta*, pe noi cei îndolnici în inima *D-tale*: De cât d'nume și-a sărit din ținiile vechi partidul independentist, zămieț în vărărea sângelui nostru cu jumătate de veac mai înainte, ca aceeași mână, ce manua *sibia* și *plumbul*, să nio în leși spre frățescă dragoste azi?

Bine ar fi să înțelegem odată că sunt și avisați la noi; asta ar cere-o interesul obștesc al patriei, carea nu e mai a voastră decât a noastră și nu v'e mai scumpă decât nouă. Dar noi iată de ce nu *Vă credem*: când ea *kossuthiști* v'ați apropiat de noi, sau ni ați mîștit nouă, sau steagului independentist, pe care ați jurat și pe care nu poate fi scris în aceeași vreme *vărboul și iubirea d'intre fi aceleiași patri*. Pentru aceea nu ne putem nici încrele în gregarul, care sau își tradează steagul, sau cu gânduri rezervate se apropie de noi, ceea ce ar însmna o luptă de respnății; în aceasta tactică e a se cerca ceva „încalificabil“, și nu în corespondența mea, poate numai din vildită părăre d' rău, că v'am demascat armele, și cărora catastrofe, o voști, dl *Bartha?* sunt gata a *întregi* — nu dela mine, ci dela mandanții *D-tale*.

Noutăți

ARAD, 21 Octomvrie n. 1901.

Avis! Rugăm pe d-nii abonenți să grăbească cu reînnoirea abonamentului pe al IV-lea квартал a. c., pentru a nu se împedea regulata expedare a foii, ear pe cei rămași în restanță cu abonamentul, să reguleze solvirea fără amânare, altcum suntem nevoiți a le sista expedarea foii.

Adm. „Trib. Pop.“

se înțelege pe lângă unele reserve rezervabile.

Peste o oră dl raportor rostogolește la principii — în cari e absolut competent, — își înaltă vocea când vede o umbră de plictitală pe fața vecinului, basul celebru și permanentul asistent al adunărilor generale și-l diminuează la intervale, pentru a cudența câte un tușit obligat, apoi după-ce a scărânat părțile bune și rele ale abedarului face propunerea: să se înapopieze autorului spre a delătura părțile rele.

A fuit. Respiră o ușurare și ne privește nesatisfăcut cu un aer ce vrea să zică: „d'apoi nu mă felicitați voi după o atât de magistrală prestațiune“. . . . Urmează disenția și se decide recitirea raportului în ședința a doua. Vecinul se simte ușurat.

Urmează unele reflecțiuni la revisia legii de pensii invățătoresci ale invățătorilor confesionali cuprinzând unele gravamime, care din lipsa de timp se primește fără forfecare. Autorul, se înțelege, e același valoros membru, *George Joandrea*.

Se face o propunere momentuoasă pentru noi invățătorii: regularea resp. restrângerea materiei de învățământ, care : fiă eco în sinul comitetului. E o necesitate prezantă să facem ceva. — Propunem de toate și din toate, în timp de șase ani plimbăm băieții prin toate șiințele (ce ironie

acel cu ent) li încărcăm sufletul cu o mulțime de date și concepte, îi impunem materie pe care inteligența lui fragilă o respinge. Când se eliberează de școală respingă a ușurare, a libertate, ear noi trăim în dureroasa convirgare că am mistuit puterile puțin un ciclu de șase ani pentru a l'înarma pe elev barem cu atâta ca pe când va fi mare să știe reșchia numele pe cambil. — Și aceasta numai din lipsa neajutorinței și din mania de a avea copiii tobi de carte. Trist experiment, și același care-l relevează datorim ascultare. De aceea propunerea făcută de dl *Dragoescu* a fost luată în considerare, formând obiect de dezbateră pentru programul de dezbateră a despărțimintelor pe anul viitor.

Regulându-se această chestiune nu vom mai avea ocaziunea regretabilă de a vedea cum invățătorii sunt acusați în foii că nu obțearvă cu strictetă planul de învățământ, după cum am avut ocaziunea a asperia aceasta în săptămânile recente. — Trebuie să facem față necesităților și a protinde considerațiune și echitate.

În decursul ședinței și-au făcut apariția unele persoane marcanțe cărora se cuvine respectuoasă atențiune. Am observat cu plăcere cum presidentul comitetului local *P. O. D. Sebastian Olariu*, urmărirea cu interes dezbaterile curente. — Fiind și

Pentru protopopiatul Alba-Iulii. Te-
graful Român publică următorul Circular:

„Amăsurat onorificei însărcinării, ce am
primit prin ordinul Preavenatului consis-
tor archidicesan dno 13 August a. c. Nr.
7299 Plen. de a conduce alegerea de pro-
topresbiter al tractului Alba-Iulie, pentru
constatarea calificațiunii concurenților și
stabilirea listei de candidare, comitetul pro-
topresbiteral este convocat prin aceasta pe
Luni în 22 Octomvrie st. v. p. m., la 8
ore în localitatea școlii din parochia cen-
trală Alba-Iulia oraș.

Conform regulamentului de procedură
în cauza alegerii de protopresbiteri § 15, cu
observarea prescrișilor statutului organic
§ 51 combinat cu § 42, am onoară a con-
voca sinodul protopresbiteral electoral la
locul central în orașul Alba-Iulia pe Marți
în 28 Octomvrie st. v. a. c. la 11 ore a. m.
în localitatea sus numită, după cele-
brarea cultului divin cu chemarea sântu-
lui Duch în biserica parochială gr. or. din
Oraș, la care sunt invitați a participa toți
membrii sinodului.

Sibiu, 4 Octomvrie 1901. Ioan Papiu,
semsar consistorial“.

O rectificare. Fiind rău interpretat
un pasaj din corespondența mea, re-
feritoare la alegerea din Zsrand, — în
care pasajul s'a zis, că „protopopul tractual,
care încă se ocupa cu gândul de a candida,
s'a dus cu câteva zile înainte la băi“, —
și să dau următoarea explicație: Nu e a
se înțelege, că protopopul tractual, conș-
tând de ceva interese egoiste, ar fi umblat a se
impune de candidat, ci simplaminte, că
s'a fost străin de combinația de a fi
candidat cu program național, pentru
cazul, când concurenții noștri ar fi decis
aceasta. Un aleg'or.

Prima probă Muncitorii din toată
ținea nu odată au accentuat, că prin grevă
generală pot să își validiteze voința față cu
ori-ce putere. Amenințarea aceasta vor s'o
adreseze acum, drept primă probă, Angliei.
și eată cum: prin grevă generală și prin
solidaritate în atitudinea lor, voiesc munci-
torii să pună capăt războiului din Africa
de Sud. Din Amsterdam se auză, că 6
Reuniuni de muncitori din porturi au adre-
sat un apel către toți muncitorii de port
din Europa, că dacă până la 31 Decemvrie
1901 Anglia nu va pune capăt războiului
cu Burii, nici un muncitor să nu mai dea
ajutor la înărcarea corăbiilor engleze. În
urma acestei boicotări muncitorii sperază,
că în comerțul universal să nu mai fie

folosite corăbiile engleze. Este o mare în-
trebare, dacă acest plan va succeda.

Roosevelt, noul președinte al Statelor-
Unite. De la Pierce, ales acum vreo 50 de
ani, toți președinții au aparținut clasei self-
made men, adică fiii operilor lor. Lincoln a
fost servitor la fermă; Johnson croitor;
Grant, tăbăcar; Hayes, avocat de sat; Gar-
field, predicador ambulat al micii secte a
Campbelliștilor. Dl Roosevelt începe seria
președinților cari aparțin profesiunilor libere,
președinților diplomați. Părinții săi ocupau
o înaltă situațiune în New-York. De origine
olandeză, de cinci generațiuni această fa-
milie a dat Uniunii bărbați politici, litera-
tori, artiști. Dl Roosevelt a obținut cele mai
înalte diplome la Harvard College, cea mai
mare universitate americană. Avocat, noul
președinte se ocupă mai cu seamă cu lite-
rele. El zicea acum cinci ani: — „Ori ce
muncă mi-e penibilă, afară de literatură.
Ambițiunea mea e să reușesc să fi scrii-
tor.“ S'a făcut cunoscut publicului prin ad-
mirabile articole apărute în reviste. Cu toate
aspirațiunile sale literare, dl Roosevelt, după-
cum spunea singur de dînsul, e înainte de
toate un om practic. Intregul său exterior
anunță hotărîre. Gura și bărbia bine accen-
tuate, cu ochii strălucit și fix exprimând
voință, deși fisionomia sa n'are nimic se-
ver. E croit ca un Hercule, cu o statură
mijocie; umeri și peptul sunt largi, mâna
puternică. Sîngerile sale viguroase de mână
par-că zice „Dacă îmi ești amic, compează
pe mine; dacă nu, mi-e tot una“... *

Balon cu cârmă — se poate
zice că există deja. Se scrie adică din
Paris, că Sâmbătă Santos Dumont a
concurat din nou pentru premiul de
100,000 franci oferit de Deutsch. El
a început ascensiunea după amiază
la trei ore, plecând din parcul dela
Sainte Cloud drept spre Turnul Eiffel.
În nouă minute a și ajuns și a oco-
lit turnul, învingînd toate greutatea
atmosferice. Peste 21 minute s'a
reîntors. Un public numeros l'a aștep-
tat în parc și i-a făcut ovațiuni en-
tusiasmice. Când s'a coborît, a întrebat:

— Am câștigat oare premiul?
— Da, da, strigau miile de oameni.
Contele Dion, membru în juriu i-a
zis însă:
— D-le Dumont, ai întârziat cu
40 secunde. Dacă nu se întâmpla
asta, imediat ți-am fi decernat pre-
miul.

Publicul a fluierat însă pe conte
și cerea ca Dumont să fie negreșit
premiat. Deutsch s'a și apropiat și
șiringînd mâna lui Dumont i-a spus
că așa crede, i-se va decerne pre-
miul. Juriul a decis însă contrariul.

— Îmi pare rău, nu pentru mine
însă, a zis Dumont, ci pentru sârachi
orașului, căci lor le destinasem banii
dacă era să fiu premiat.

Vorba e că balonul cu cârmă
putem să zicem: există! Că Dumont
a sosit cu 40 secunde mai târziu, nu
importă, ci este un neajuns care de-
sigur se va îndrepta.

Sărutări fatale. Sărutarea este dintre
— dulceașile primejdioase. Mult sânge
s'a vărsat și multe vieți s'au întemplat
pentru câte o sărutare. De aceea la Chicago
s'a și instituit o rezonanță contra sărutărilor.
S'a întemplat adică nu de mult în acest
oraș că o frumoasă mireasă a murit din
causa unei sărutări. Mirele ei, care fusese
atins de bubat, a sărutat-o adică după-
ce s'a făcut mai bine și peste câteva zile ea
a murit. Nefericital mire s'a sinucis apoi.
Ear' înainte cu șapte ani în utera unui
marinar a dus în Florida — ciurma. El
sosisse adică în portul Canalo din regiuni
ciumate. Stând cu vaporul la carantină
într-o noapte el s'a furișat însă la șerm,
să și vadă mireasa, de care se despărțise
înainte cu 5 luni. Se înțelege că a sărutat-o.
Cum fusese însă infectat, peste câteva zile
întreaga familie a miresel sale fu moartă
eer' în oraș muriseră de ciumă peste 2000
oameni.

Interesante au fost sărutările prințesei
Gordon, care la 1794 recrută ființel și
soldați pentru câte o sărutare. Prințesa
era adică d'o frumusețe extraordinară și
sărutată pe ori-ce bărbat care se obliga a
merge cu fiul ei (de 18 ani) la războiu.
S'au și angajat o mie, cari mergînd să
lupte contra Francezilor, în prima bătălie
au și ezut 25). Fiecare sărutare costa o
viață de om!

Un absolvent de școale co-
merciale, dar' care, se înțelege,
posede și limbă maghiară, caută oca-
pație fie la vre-o bancă ori casă de
comerț, fie într-o cancelarie.

Doritorii se vor adresa re-
dacțiunii ziarului nostru.

Avis. Un preot sau învățator care
ar fi capabil de a propune contul și
tipical la Institutul ped. teologic și a
administra tipografia diecesană din
Arad, eventual a conduce totodată și
o librărie, ar putea afla aplicațiune.
Reflectanții să se însinue la consisto-
rul din Arad.

Se recomandă. O învățătoare
cualificată eminent, care vorbește ro-
mânește, nemșește și ungurește, se
recomandă ca educatoare ori Instruc-
toare într-o familie. Doritorii să se
adreseze redacțiunii noastre.

Posta administrației.

Dl Petru Cira în Toracul-mic. Am
primit abonamentul pe al IV. Quartal;
sunteți dar' achitat până la finea anului
1901, Vă mulțumim.

BIBLIOGRAFIE

Călătoriile în Rusia ale preotului bă-
nățean Mihail Popovici (1770—1) publicate
de N. Iorga, în editura „Tribunei Poporu-
lui“, se vinde cu prețul de 40 bani.

Maria Cunșan Poșă, un drăgălaș vo-
lum, de 74 pagini, se găsește de vinzare
la Administrația ziarului nostru.

ULTIME ȘTIRI.

Kapstadt, 20 Oct. Mare panică
a pricinuit aici faptul că Burii ascădicăză
Filadelfia; la 30 mile depărtare de
oraș telegrafii e și icat și toată co-
municația e întreruptă. Întreaga garni-
soană a plecat spre Nord să țină
drumul Burilor năvălitori. Vasile de
războiu engleze transportă tunuri și
munizioni.

LONDRA, 20 Oct. „Standard“
primește o telegramă conform căreia din
Laurenzo-Marquez se vestește că Botha,
Delarey și Kemp și-au unit trupele și
au rupt cordonul englez. Ei s'au
retras la Walkestrom, în poziții foarte
tari.

Recrutarea irlandezilor merge cu
greu. Acestia din urmă au refuzat
categoric de a mai servi.

Editor Aurel Popovici Barciana.
Red. respens. Ioan Rusu Siriana.

ser și obiectiv trebuie să exprim o vedere
generală, anume că sufletul întregel activi-
tății a comitetului local a fost d-sa; un fapt
ce merită recunoștiune generale. Ca presen-
tare, — hei lele, — ce mândreață de protă,
o persoană impunătoare, străgătoare în ace-
lași timp, cu priviri prietenești, maniere ase-
nate, o vorbă gravă pusă înă cumpău, înțe-
lepciune și o bunătate de adevărat preot.

Ceva mai viot, mai iute și comu-
cative e dl secretar Haneș, care a fost mână
dreaptă a simpaticului president D-Sa încă
a arătat interes ce merită mențiune.

Cam pe la finea ședinței a apărut o
persoană rară pe la adunările din Bănat.
Dl Rusu Siriana care a ținut să cunoască
mai deaproape pe învățătorii și peste tot
intelligența din Banat. Lucru în sine a ceu-
sat plăcută surprindere, și multe simpatii
a cucerit. Așa mai înțeleg strîngerea rîn-
durilor, să ne cunoaștem oamenii mai bine
și să-i și apreciiăm mai cu echitate. Ca pre-
sentare, — respectele mele patente — e
un bărbat în concepția perfectă a cușen-
tului. Nu voiesc să-i fac silueta, căci e
cănătorit și apoi eu-s iubitor de pace. Dar
ceea-ce nu supără, făcînd amintire și e lucru
foarte relevant, este măiestria de a te con-
vinge, de a-și impune vederile sale și a te
câștiga, acel farmec în vorbă ce desvoltă
ori-ce individualitate superioară.

Comunicativ, expresiv și înflăcărat în
gesturi la prima cunoștiță te frapază tem-
peramentul de ziarist rutinat. Altcum e ne-
pretențios, mîncă cu apetit și b-a puțin și
se îngrijește ca nici cînd să nu fie timpul
prea lung. Am auzit spunînd: „d'apoi că
eu altcum mi-l'am închipuit, zău că plăcut
m'am înșelat“. Ear eu le aprobam păreriile.
Stabilindu-se ordinea de zi la ședința
de mîne și executarea unor formalități
îndatinate, președintele ridică ședința. Era
7 ore seara. Toți au trecut în sala laterală
unde deja mulți și chitaseră datorința față
de p. t. stomac ear alți au făcut mai mult
și peste datorință. S'a încheat sara de cu-
noștiță.

F. Ba' du.

Caleas'ca.

— Scenă de garnizonă. —

N. Gogol.

(Urmare).

Nu se știe bine, cum s'au întors lucruri,
însă generalul de brigadă a fost nevoit
să le dea orășenilor o masă. Multă grije
avusese, bietul om, ca să cumpere cele
trebuincioase pentru numărul cel mare al
musafrilor. Mai toată piața era cumpărată,

asa că judele cu diaconița au trebuit să
mîncăse numai piurea de cartofi și masline.
Sgomotul dela buchăria generalului se
auză tocmai până dincolo de orășel și
seara, toată strada de lângă casa generalu-
lui foia de norod, ce privea sub frestre.

Un lung șir de trăsuri de toate secolele
aștepta de a lungul străzei. Între poștii
erau toți ofițerii, toți administratorii, gradele
superioare ale poliției și moșierii cei mai
bogați. Între acești din urmă unul se
deosebia cu totul de confrății săi. Acesta
era Pitagor Pitagorovici Certokucky, princi-
palul aristocrat al districtului B. El trecea
drept o persoană foarte cum se cade și de
vre-o câțiva ani se tot sila să fie
ales ca reprezentant al nobilimeii. Fost
ofițer într'un regiment de cavalerie, acest
domn era cunoscut în toată gubernia.
Fiind încă militar se distingea ca om de
primul rang și ar fi mers d parte în cariera
sa de ofițer, însă o istorie foarte nepăcută
a pus capăt mersului său. Nu se știa
bine: el a mîncat o palmă sau cineva o
mîncase dela dînsul, cu toate acestea însă
omul a trebuit să iasă din slujbă. Să nu
credeți că, palma mîncată sau dată l'a
făcut să ție capul mai jos, de loc! Partea
un frac cu talie naltă, à la militaire, cizme
cu pînteni și sub nas mușcăți, pentru că
fără dînele nobilimea putea să gîndească
că el a slujt nu în cavalerie ci în infanterie,

pe care o disprețuia și o numea „nfamă“
în loc de infanterie! Nu se trecea nici
un iarmaroc fără dînsul; la toate târgurile
era nelipit. Cum un cgar miroase urma
epurei, așa mireasa urma unui regiment
de cavalerie, și sosia ca să facă cunoștiță
cu domnii ofițeri. În general se ținea ca
un boer, da mese, dejunuri, supuri, balurietc.
Cu ocazia unui bal s'a înșurat cu o fetiță foarte
drăgălașă. Părăluțele ce le-a luat ca zestre,
o parte le a bătut la tălpi, jucînd stonul
și din rest a cumpărat 6 cai admirabili,
mobilier din Viena, o maimuța și și-a luat
un fecior francez, chiar din Paris.

Afară de Certokucky, mai erau și alți
proprietari, însă pe lângă dînsul toți păreau
inferiori.

Generalul, un om de o statură colosală,
ședea în capul mesei, pe lângă dînsul
după rang se așezăseră ceilalți mosafiri.
Toți tăceau și-și întră bînușau pașeri pentru
a distruge un moron enorm, al cărui cap
privea pe general în față și coada gîdila
mustața sub-locotenentului.

(Va urma).

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 — 33

Dirrecțiunea.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 33

Dirrecțiunea.

Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
 a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabrica,

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjușări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adăun, mai limpede mai placut și cu vibrarea mai voluminoasă decât cele de sistem ve hie, așa că un clopot patentat de 327 kg este egal în tonul unui clopot de 408 kg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjuștarea clopotelor vechi cu adjuștarea de fer bătut. — ca și spre turnarea de toaco de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 53—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	cu oana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învțător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	— 70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	— 2 — „
3.) „Judecătoriale cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	— 80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	— 2 — „
5.) „Principiile politicele“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	— 4 — „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culesse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	— 2.50 „
7.) „Rășboiul pentru neatărnare“ de George Coșbuc.	—	— 1.20 „
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	— 1 — „
9.) „TerofiaDramei“ — de Dr. Iosif Blaga,	—	— 3.60 „
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	— 1.60 „
11.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	— 1.50 „
12.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	— 1.20 „
13.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C.Sandu după Hermann Sudermann	—	— 2. — „
14.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	— 1. — „
15.) „Zece ani de mișcare“ literară în Transilvania 1890—1900 de Ilariu Chendi	—	— 1. — „
16.) „Maria Cunțan“ poizii	—	— 1.50 „
17.) „Musa Someșană“ Doine și cântece populare	—	— 30 „
18.) „Călătorile în Rusia“ ale preotului bănașean Mihail Popovici, publicate de N. Iorga	—	— 40 „
19.) „Vatra părășită“ de Ioan Slavici	—	— 1.50 „

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.